

INSURGENTĂ/CONTRAINSURGENTĂ – FORMĂ ATIPICĂ DE MANIFESTARE A ACȚIUNILOR MILITARE

INSURGENCY/COUNTERINSURGENCY – ATYPICAL FORM OF MILITARY ACTION

Col.conf.univ.dr. Cristian-Octavian STANCIU*

Granițele conflictului armat par a se distinge din ce în ce mai dificil, în condițiile unei globalizări accentuate, pe fondul existenței unor tensiuni istorice, externe și interne. Promovarea ideologiilor radicale, problemele de mediu și epuizarea unor resurse vitale, pentru dezvoltarea economică sau chiar pentru supraviețuire, constituie premisele unor conflicte atipice, care pot fi exacerbate cu ușurință de entități teroriste, pentru atingerea unor scopuri cu fundamente radicale. Astfel, linia de demarcație dintre populația civilă și combatanți pare să fie din ce în ce mai dificil de distins sau, în unele cazuri, chiar să nu mai existe.

The borders of the armed conflict appear to be increasingly difficult to distinguish, in relation with deep globalization, amid historic, external and internal tensions. The promotion of radical ideologies, the environmental issues and the depletion of vital resources for the economic development or even survival, are the premises of unconventional conflicts that can be easily exacerbated by terrorist entities to achieve objectives with radical foundations. Thus, the demarcation line between the civilian population and combatants seems to be increasingly difficult to distinguish or in some cases even cease to exist.

Cuvinte-cheie: conflict; insurgență; mediu de securitate.

Keywords: conflict; insurgency; security environment.

MOTTO:

„Nu mai purtăm același tip de război ca tine, colonele! În zilele noastre, este un amalgam cu de toate: politică, emoție, suflet, religie, chiar și cea mai adecvată modalitate de a cultiva orez, da, totul,”¹.

Centurionii de Jean Larteguy

Indiferent dacă este scurt sau de durată, cu participarea unuia sau a mai multor actori, categorii sociale sau state, în vederea realizării unor interese financiare, etnice, teritoriale, economice și politice, războiul poate fi universal valabil, definit ca fiind „un conflict armat (de durată) între două sau mai multe state, națiuni, grupuri umane, pentru realizarea unor interese economice și politice”².

În cadrul unui conflict, distrugerea forțelor inamicului și cucerirea teritoriului sunt două obiective principale. În momentul în care acestea capătă o valoare tactică redusă, chiar secundară, iar miza principală devine competiția de guvernare

pentru mobilizarea sprijinului populației, avem de-a face cu două conflicte militare atipice: insurgența și contrainsurgența.

Micșorată, ca delimitare conceptuală, insurgența poate fi definită ca o mișcare organizată, care urmărește răsturnarea unui guvern legal constituit, prin utilizarea acțiunilor subversive și violente, al cărui scop principal îl constituie obținerea controlului puterii politice³. Ca proces, insurgența folosește subversiunea, diferite tipuri de sabotaje (politice, economice, psihologice), precum și conflictul armat, pentru a atinge scopuri politice. Astfel, putem spune că este o luptă politico-militară de durată, iar definirea ei ca o luptă, în primul rând, politică s-a realizat încă din cel de-al Doilea Război Mondial⁴.

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: cristianstanciu73@yahoo.com

Războiul de gherilă, ca parte integrantă a tacticilor insurgente, este, în general, bazat pe cele mici, care folosesc acțiuni axate pe tehnici de luptă, pe informații culese, pe acțiuni planificate detaliat, pe tehnici simple de manevră, de surprindere, de infiltrare și de subminare a moralului inamicului. Din punct de vedere logistic, forțele de gherilă dispun de o bună securizare și de o rețea de avertizare timpurie. Din punct de vedere asimetric, al acțiunii participanților, insurgența poate fi privită ca un tip de război, în care o forță superioară se confruntă cu un oponent dificil de identificat, de lovit și inabordabil în ceea ce privește stabilirea și menținerea dialogului.

Insurgența se caracterizează prin câteva trăsături care-i conferă acesteia unicitate și statutul de amenințare semnificativă, cum ar fi: o strategie, o ideologie, o organizație, o structură de sprijin, capacitatea de a gestiona informații și un mediu de susținere.

La polul opus, se situează contrainsurgența, ca ansamblul tuturor acțiunilor întreprinse de guvern pentru a înfrânge insurgența. Contrainsurgența este un demers multidimensional, care presupune mobilizarea și armonizarea unui evantai larg de instrumente instituționale diverse, dar complementare, și anume: diplomați, economiști, experți în asistență umanitară și în dezvoltare, entități publice, organizații guvernamentale și neguvernamentale, militari. Din cauza imprevizibilității acțiunilor insurgentei, contrainsurgența apare mai mult ca un exercițiu de creativitate, de imaginație, de adaptare la noile situații, dar și ca un teren al negocierilor, decât o rezistență militară.

Complexitatea managementului unei astfel de campanii de contrainsurgență apare mai ales după identificarea și eliminarea liderilor insurgenței cheie, și reiese din depășirea spectrului *curățăm-entine-construiește*: coordonarea structurilor de guvernare de la nivel local, provincial sau național, consolidarea infrastructurii de aplicare a legii, și îmbunătățirea furnizării celorlalte servicii de bază (educație, accesul la alimente și la servicii medicale). Pe termen lung, se poate concluziona că statul gazdă are nevoie de birocrății funcționale, de instituții, de resurse umane specializate, de o administrație capabilă să ofere servicii publice eficiente și o guvernare decentă.

Pornind de la exemplele trecutului, peste care se suprapun principiile rezultate din studiul

diferitelor campanii și concepte inteligente, specific unor situații particulare, „teritoriul uman” rămâne reperul gravitațional al oricărui conflict, fapt devenit laitmotiv în era contrainsurgenței.

Apariție și evoluție

Conflictele militare atipice au atins intensități și durate diferite de-a lungul timpului, unele dintre ele fiind deja istorie, ca urmare a finalizării lor, altele fiind bine ancorate și aflate în desfășurare în realitatea zilelor noastre.

În funcție de amploare, statele în care există situații tensionate sau de război sunt:

Siria. Ofensiva violentă, din 2011, a forțelor guvernamentale împotriva regimului dictatorial al lui Bashar al-Assad a dus la confruntări sângeroase, care au generat o destabilizare a zonei, amplificată de miile de refugiați. Aici se desfășoară cel mai mare și cel mai devastator dintre războaiele care se poartă, în prezent, în lume, în ultimii trei ani numărul morților fiind de 191.000⁵. Părțile interne implicate sunt: progubernamentalii (armata și rezistența siriană, din care fac parte mai multe grupări: al-Muqawamah al-Suriyah, al-Lijan al-Sha'biyah, organizația Hezbollah, care include luptători pro-Assad, din Liban și din Siria, milițiile Shabiha, Armata pentru Apărare Națională) și rebelii (Armata Siriană Liberă, Frontul Revoluționarilor din Siria, Frontul Islamic de Eliberare a Siriei, Armata Islamului – formată din peste 50 de grupări armate jihadistice – Statul Islamic din Irak și Levant, Frontul Islamic). Părțile externe implicate sunt: Iran (sprijină armata siriană, cu ajutoare logistice și operative)⁶, Rusia (trimite armament și efective militare armatei siriene)⁷, Coreea de Nord (trimite, în repetate rânduri, armament și piese balistice armatei siriene)⁸, și alte state care oferă rebelilor sirieni ajutor logistic și operativ. Războiul a devenit internațional, prin extinderea în Liban, unde bombardamente și confruntări au loc în mod frecvent, și prin prezența, în Siria, a membrilor Hezbollah libanezi, a gărzilor revoluționare iraniene progubernamentale și a jihadiștilor sunniți din mai multe țări.

Irak. În anul 2011, grupările militante sunnite își intensifică atacurile împotriva populației majoritare șiite în scopul destabilizării și subminării încrederii în guvernarea șiită, pe fondul războiului civil din Siria și a instabilității generate în regiune de diverse organizații teroriste. În 2014, acțiunile insurgente

au escaladat dramatic, pe fondul atacurilor rebelilor islamiști din Statul Islamic, organizație care a reușit să cucerească orașul Mosul și zonele petrolifere importante din Irak. Conflictul din Irak reușește astfel să fuzioneze cu cel sirian, devenind unul dintre cele mai letale. Părțile implicate în acest conflict sunt forțele progovernamentale (armata irakiană, gruparea Fiii Irakului, Kurzii, Peshmerga armata autoproclamatului stat Kurdistan din Irak, Forțele de Rezistență Maxmur, Aripa armată a PKK, voluntarii șiiți, Brigăzile de Pace) și antigovernamentale (SIIL, Frontul pentru Jihad și Schimbare).

Ucraina. Acest conflict a apărut după ce, în februarie 2014, grupările antigovernamentale au demonstrat în estul țării și ulterior mișcării Euromaidan, în urma căreia președintele Viktor Ianukovici a fost înlăturat de la putere. Pe fondul instabilității generate de organizații proruse în estul țării, Rusia ocupă și anexează peninsula Crimeea. Demonstrațiile au escaladat, generând un conflict armat între separatiștii din regiunile proruse, din zonele Donețk și Lugansk, și guvernul de la Kiev. Părțile implicate sunt armata ucraineană și rebelii („Republica Populară Donețk”, „Republica Populară Lugansk” și Frontul Popular Novorusia – confederație autoproclamată din sud-estul Ucrainei, formată la 24 mai 2014, în urma unirii dintre Donețk și Lugansk). În prezent, conflictul din Ucraina poate fi considerat o invazie voalată a forțelor ruse. Între 22 și 25 august 2014, Rusia și-a trimis în Ucraina personal militar și armament modern, sub forma unui convoi umanitar, acțiunea fiind catalogată ca „o invazie directă” a Rusiei în Ucraina⁹.

Israel. După ce statul Israel și-a declarat înființarea, la 14 mai 1948, Liga Statelor Arabe a intervenit în favoarea palestinienilor arabi, invadând astfel nou formatul stat Israel. Din cauza actorilor implicați, acest război este considerat „cel mai greu de rezolvat” conflict, confruntările dintre statul Israel și vecinii săi arabi fiind marcate, în timp, de armistiții și de diverse acorduri de pace, dar și de acțiuni sângeroase. Conflictul din Israel s-a desfășurat în perioada 1964-1993, însă și în zilele noastre starea conflictuală continuă să se mențină la un nivel ridicat. Părțile implicate sunt armata israeliană și grupările, armate palestinienesc¹⁰ (Hamas, Jihadul Islamic, Comitetele Rezistenței Populare, Salafiști Jihadiști și Organizația pentru Eliberarea

Palestinei). În prezent, Israelul și mișcarea Hamas se află într-un armistițiu permanent, după 50 de zile de confruntări intense în Fâșia Gaza, soldate cu peste 2.130 de morți din rândul palestinienilor și cu 68 de victime din rândul israelienilor.

Egipt. Conflictul a început în anul 2011, odată cu revoluția împotriva guvernului Mubarak, pe fondul neîncrederii în partidele islamiste și al incertitudinii politice, care a generat ample greve și proteste, atât la Cairo, cât și în alte orașe din țară, la care se adaugă și conflictele religioase dintre creștini și musulmani. Egiptul rămâne închis într-un proces de tranziție politică, după retragerea de la putere a liderului Hosni Mubarak, în februarie 2011. Țara este, în prezent, puternic divizată între grupuri islamiste și seculare, în timp ce armata egipteană rămâne principalul factor de decizie al țării¹¹. Incertitudinea politică a generat proteste, greve și neîncrederea poporului în partidele islamiste și seculare, precum și tensiune musulmano-creștină, în unele părți ale țării.

Libia. În 2011, dictatorul Muammar Gaddafi este înlăturat de la putere, după un război civil soldat cu mii de victime. În prezent, luptele din Libia au izbucnit pe fondul atacurilor grupărilor armate, alcătuite din luptătorii islamiști și din rebelii din orașul Misrata. Confruntările armate continuă încă să facă nenumărate victime și generează un adevărat exod al populației civile prinse la mijloc.

Coreea. În peninsula Coreea, conflictul a început în 1945, odată cu divizarea teritoriului în Coreea de Sud și Coreea de Nord, după cel de-al Doilea Război Mondial. Războiul coreean, desfășurat între anii 1950 și 1953, a lăsat cele două state separate și în zilele noastre. După război, starea conflictuală s-a menținut, mai mult la nivel declarativ. Venirea la putere a lui Kim Jong Un a marcat și un moment de cotitură a relațiilor dintre cele două state. Pe fondul intensificării efortului Coreei de Nord, pentru dezvoltarea armamentului nuclear, și al declarațiilor liderului de la Phenian, care sugera atacuri împotriva unor state, precum Coreea de Sud și Japonia, Statele Unite ale Americii au dislocat în zonă importante efective și tehnică de ultimă generație, concomitent cu desfășurarea unor exerciții militare în parteneriat cu acestea, și cu impunerea unor noi sancțiuni economice.

Exercițiile militare și efectivele desfășurate în zonă au mai mult rolul de a descuraja Coreea de Nord și de a o aduce la masa negocierilor, în scopul

determinării acestora de a renunța la armamentul nuclear.

Potrivit International Relations¹², în prezent, în lume, sunt mai multe regiuni aflate în conflict de tip insurgență, cum ar fi:

Afganistan. Comunitatea internațională își retracează în continuare forțele, deși situația conflictuală continuă, din cauza activității tot mai intense a grupărilor teroriste talibane și islamiste. Soarta guvernului din această țară este tot mai nesigură.

Nigeria. În această țară, grupările islamiste au bombardat zone civile și diverse instituții, printre care și sediul ONU, pe care, în 2011, l-au aruncat în aer. În prezent, grupările islamisteucid personalul umanitar care vaccinează populația împotriva poliomielitei. Adesea, luptele se extind și în statul vecin, Camerun.

Republica Democrată Congo. Organizațiile de menținere a păcii au reușit să suprime diverse grupări armate în estul țării. Lupte sporadice continuă și azi, în zone din estul țării.

Sudanul de Sud. După încheierea războiului dintre nord și sud, în 2011, sudul a votat în favoarea independenței pe care a și dobândit-o. După obținerea independenței, în Sudanul de Sud a început un război civil pe criterii etnice, care a dus la moartea a mai multor zeci de mii de oameni. Din 2014, a intrat în vigoare un armistițiu care generează și azi o oarecare stabilitate în această țară.

Republica Central Africană. În această țară, au loc lupte violente între etnicii musulmani și cei creștini. La 30 iulie 2014, a intrat în vigoare un armistițiu.

Mali. Francezii au reușit să-i îndepărteze pe islamiști, dar insurgența etnică continuă și amenință să reînceapă. În 2014, a intrat în vigoare un armistițiu.

Filipine. În insulele din sud, au loc lupte sporadice cu islamiștii.

Somalia. Țările vecine au intervenit și au reasigurat controlul guvernamental în marile orașe, în timp ce orașele mai mici, care nu beneficiază de acest control, sunt ocazional bombardate de militanții Shabab.

Sudan. În 2004, a avut loc genocidul din Darfur, la momentul actual incidente violente continuă să apară izolat.

Yemen. Militanții islamiști au reușit să preia controlul în câteva orașe din sud, iar în nord au loc lupte pe criterii etnice. Guvernul post-Saleh a reușit

să înregistreze câteva succese împotriva luptătorilor islamiști, însă luptele continuă să se soldeze cu mii de victime.

Factorii determinanți

Ca urmare a destrămării marilor puteri coloniale de-a lungul timpului, harta politică a lumii s-a modificat constant, prin apariția sau prin dispariția unor state. Chiar în zilele noastre, această hartă este retrasată de conflicte, care apar și se sting, dar care sunt soldate cu mii de victime, adesea colaterale.

Efectele insurgențelor vor continua să modeleze lumea în care trăim, indiferent dacă sunt declanșate de competiții interne pentru putere, de profit și de influență sau de ideologii radicale conservatoare.

Insurgența are următoarele etape: începutul, conflictul deschis și rezoluția. Rezultatele insurgenței pot fi o victorie insurgentă, o înțelegere negociată sau o victorie a guvernului. Strategiile de insurgență au dimensiuni politice și militare interdependente.

Menținerea identității unor state este dificil de obținut pe fondul tensiunilor externe și interne de lungă durată, în condițiile actuale impuse de globalizare și de promovarea ideologiilor radicale, de problemele de mediu (utilizarea diverselor resurse care se găsesc în diverse medii, interesul pentru tot mai multe zone de pe glob, care până acum au fost inaccesibile) și de cele economice (transporturile maritime care folosesc tot mai mult unele rute care trec prin strâmțori și canale), care pot constitui premise și pot fi exacerbate cu ușurință de grupurile insurgente, teroriști transnaționali. Astfel, ideologiile politice și religioase radicale pot fi utilizate în scopul obținerii unor avantaje politice sau economice, cu prețul destabilizării statelor slab și guvernate.

Organizarea insurgenței și abordările operaționale, precum puterea și succesul acestora, sunt direct legate și depind, în mare măsură, de forța guvernului națiunii gazdă, de abilitatea celor care o organizează și o execută. Lipsa controlului guvernamental, vulnerabilitatea populației locale și apariția liderilor revoluționari au fost identificate ca fiind factori principali în apariția mișcărilor de insurgență. Potrivit analiștilor moderni, accentuarea relativă a fiecăruia dintre aspectele menționate anterior se realizează prin combinația dintre factorii de oportunitate, motivele, mijloacele și natura obiectivelor insurgente.

Contrainsurgența este îndeosebi o luptă politică și încorporează o gamă largă de activități ale guvernului națiunii gazdă, al cărei scop este atragerea, sprijinirea și protejarea populației. Contrainsurgența cuprinde atât un efort civil, cât și un efort militar, proiectat simultan pe înfrângerea oponentilor, dar și pe abordarea cauzelor sale.

Obiective ale insurgenței și contrainsurgenței

Cu toate că organizațiile internaționale fac eforturi continue pentru a aplana diverse conflicte apărute în plan atât intern, cât și extern, la momentul actual, lumea contemporană trebuie să facă față unei multitudini de probleme, care țin de politica fiecărui stat în relațiile sale cu alte state. Acesta este rezultatul politicii „de instaurare a ordinii” a marilor puteri care au mari interese economice, în zonele măcinate de războaie sau de instabilitate politică și socială.

Reforma, revoluția, secesiunea, anularea și rezistența pot fi, în general, clasificate ca obiective insurgente.

Reforma – apare din încercarea de a constrânge guvernul să-și modifice sau să întreprindă politici economice sau sociale noi și nu urmărește modificarea ordinii politice existente. Deși, inițial, aceste reforme au un domeniu de aplicare cu un caracter relativ modest, lucrurile stau, de fapt, altfel, vizând schimbări mai importante ale structurii și ale caracteristicilor sistemului și mult mai profunde ale societății politice, așa cum se întâmplă, mai degrabă, prin procese politice mai moderate sau graduale decât prin coerciție directă.

Revoluția – este forma prin care revoluționarii insurgenți încearcă să schimbe sursele fundamentale de legitimitate politică, să răstoarne și să reconsolideze radical structura socio-economică și, uneori, chiar cultura națiunii.

Secesiunea – apare ca o acțiune pentru autonomia politică totală a unei națiuni, din punct de vedere geografic, care se află în interiorul granițelor naționale existente ale unei țări.

Anularea – operațiunea de desființare și de renunțare la autoritatea guvernamentală, în special autoritatea locală coercitivă, într-o zonă definită geografic, pentru a crea un sanctuar în sprijinul insurgenței sau al terorismului, în altă zonă.

Rezistența – formă de constrângere a unei puteri de ocupație pentru a se retrage dintr-un anumit teritoriu. Dinamica mișcărilor de rezistență este mai

complexă decât în mod obișnuit. Atitudinea față de forțele străine variază, existând și situații unde avem de-a face cu acceptarea acestora de către localnici, deoarece sunt considerate mai imparțiale și mai de încredere decât vecinii sau concetățenii, cu care, poate, au o istorie conflictuală sau tensionată. Acțiunile de rezistență apar nu numai față de controlul străin, ci și față de națiunea gazdă care poate ocupa abuziv teritoriile unor comunități și care poate impune puterea politică, generând, în rândurile acesteia, nemulțumiri. Nemulțumirile apar adesea din lipsa de stabilire a previzibilității și a toleranței, pentru populația civilă; manipularea forței de ocupație de către autoritățile locale pentru a-și viza comunitățile rivale; eșecul de a găzdui elite și comunități, pierzând o parte din noua ordine politică; sau o combinație a celor trei.

În concluzie, se poate spune că apariția mișcărilor de rezistență este, în mod evident, generată de acțiunile și de comportamentul forței de ocupație a națiunii gazdă.

Există și cazuri în care mai multe grupuri insurgente pot funcționa simultan, în ciuda opiniilor diferite pe care le împărtășesc, având drept scop guvernarea postconflict, pentru a forma alianțe temporare împotriva guvernului.

Pe lângă obiectivele generale, pot apărea și cele personale, sub acoperirea acțiunii insurgente, pe fondul neconcordanței dintre motivațiile individuale ale luptătorilor și cele ale grupului, în general, și sub umbrela haosului de insurgență, constituindu-se astfel ample oportunități.

Indiferent dacă sunt obiective generale sau și personale, acestea se realizează prin mijloace violente. Acestea conferă insurgenței un caracter mai haotic, mai puțin organizat, și creează o provocare pentru analiștii care încearcă să distingă diferite modele de violență suprapuse.

Contrainsurgența este considerată, în primul rând, o strategie politică, ce stabilește și susține controlul, consolidează legitimitatea și eficacitatea unui guvern, reducând, în același timp, acțiunea insurgențelor, prin integrarea și prin conlucrarea tuturor elementelor de securitate, de dezvoltare economică și a celor informaționale.

Obiectivul contrainsurgenței îl constituie mobilizarea, câștigarea loialității și sprijinului populației, securizarea „teritoriului uman”, pentru a determina diminuarea riscului amenințării insurgente și creșterea caracterului controlabil

al acesteia. Obiectivul contrainsurgenței îl constituie crearea de sinergii între eforturile civile și operațiunile militare, pentru a contracara insurgența, pe cale directă și indirectă, până când aceasta nu mai reprezintă o amenințare pentru stat. În atingerea obiectivului, este necesară planificarea tuturor acțiunilor dintre actorii civili, militari și națiunea gazdă, precum și parcurgerea următorilor pași: angajarea în dinamica politică a conflictului, asigurarea populației, abordarea cauzelor profunde și promovarea unei guvernări eficiente, asigurarea sprijinului pentru guvern, blocarea accesului insurgenților la elementele vitale supraviețuirii, precum și marginalizarea insurgenței.

Operațiile de contrainsurgență presupun ca populația să fie de acord cu guvernarea de către guvernul națiunii gazdă, iar insurgenții să fi fost reconciliați, printr-un proces politic pașnic, fie să fi suferit o înfrângere militară totală. Analiza nemulțumirilor populației și conexiunea socială, economică, informațională, fizică și de conducere sunt necesare pentru aplicarea completă a capacităților militare. Resorturile motivaționale profunde ale populației, care o mobilizează, interesele fundamentale ale comunității și ale liderilor, toate devin un inventar natural pentru contrainsurgență, din simplul motiv că inamicul va căuta să se impună folosind aceleași pârgii de influență.

Tendințe, perspective și concluzii

Tendința unor astfel de conflicte este de a se deplasa într-un plan mai restrâns decât cel național și de a depăși stadiul unei simple probleme de implementare a legii. „Mutațiile” suferite de factorii determinanți generează apariția altora ca ritmul alert al urbanizării globale, care anunță presiuni suplimentare pe o infrastructură deja supraextinsă, și migrația dinspre rural spre urban, urmată de explozia demografică în zonele cele mai puțin pregătite, să absoarbă un flux de o asemenea magnitudine. Consecințele nu vor întârzia să apară, cum ar fi: degradarea condițiilor sanitare, competiția pentru resurse și spațiu, sufocarea arterelor de circulație, proliferarea rețelilor criminale, alienarea populației sărace, transformarea megaaglomerărilor urbane (periferiile) în „teritorii ale nimănu”, unde fiecare își face legea. Pe acest fond, capacitățile de guvernare a orașelor și de stabilizare urbană vor fi o sarcină tot mai dificilă.

Indiferent de forma de organizare și de desfășurare a conflictelor militare atipice, de resursele materiale și umane folosite, concluzionez că acestea sunt, de fapt, războaiele purtate în interiorul comunităților (*people's war*), acolo unde nu poți să distingi inamicul de populația civilă.

Caracterul permanent și omniprezent al conflictelor militare este determinat de apariția unei planșe diversificate de factori care generează noi forme de confruntări.

NOTE:

1 <https://www.download-geek.com/download/book/The+Centurions.html?aff.id=9325&aff.subid=6733>, accesat la 11.02.2018.

2 <https://dexonline.ro/definitie/razboi>, accesat la 14.02.2018.

3 Lt.col. Cornel Scurt, cpt. Florin Ștefănescu, „Operații specifice războiului de tip asimetric – contrainsurgența în teatrul de operații din Afganistan - operații letale” în *Revista forțelor terestre*, nr. 4/2009.

4 <https://ro.wikipedia.org/wiki/Insurgen%C8%9B%C4%83>, accesat la 14.02.2018.

5 <https://www.nytimes.com/2014/08/23/world/middleeast/un-raises-estimate-of-dead-in-syrian-conflict-to-91000.html>, accesat la 17.02.2018.

6 <http://www.mediafax.eu/externe/regimul-din-iran-a-vertizeaza-statele-unite-sa-nu-intervina-militar-in-siria-11269780>, accesat la 19.02.2018.

7 <http://www.mediafax.ro/externe/pericolele-care-am-eninta-lumea-ce-zone-de-pe-glob-se-afla-in-prezent-in-conflict-foto-13195751>, accesat la 21.02.2018.

8 <http://www.mediafax.ro/externe/coreea-de-nord-a-incercat-sa-expedieze-masti-de-gaze-si-arme-catre-siria-11273878>, accesat la 21.02.2018.

9 [https://www.timpul.md/articol/\(razboi-in-ucraina\)-jur-nalitati-straini-confirma-ca-rusia-a-inceput-invazia-62442.html](https://www.timpul.md/articol/(razboi-in-ucraina)-jur-nalitati-straini-confirma-ca-rusia-a-inceput-invazia-62442.html), accesat la 23.02.2018.

10 <http://www.mediafax.ro/externe/principalele-grupari-armate-palestiniene-din-fasia-gaza-cati-combatanti-si-ce-arsenal-are-fiecare-foto-12949122>, accesat la 25.02.2018.

11 https://en.wikipedia.org/wiki/Middle_East, accesat la 26.02.2018.

12 <http://internationalrelations.org>, accesat la 27.02.2018.

BIBLIOGRAFIE

Clausewitz Carl von, *On War*, traducere Michael Howard and Peter Paret, Princeton University Press, 1984.

Dixon Paul, *Review – The Routledge Handbook of Insurgency and Counterinsurgency*, 17 November 2012, <http://www.e-ir.info/2012/11/17/the-routledge-handbook-of-insurgency-and-counterinsurgency/>

Hoffman Bruce, *Insurgency and Counterinsurgency in Iraq*, June 2004, <https://www.rand.org>

content/dam/rand/pubs/occasional_papers/2005/RAND_OP127.pdf

Lynn John A., *Patterns of Insurgency and Counterinsurgency*, July-August 2005, smallwarsjournal.com/documents/lynn.pdf

Metz Steven, Millen Raymond, *Insurgency and counterinsurgency in the 21st century: reconceptualizing threat and response*, November 2004, <http://ssi.armywarcollege.edu/pdffiles/pub586.pdf>

Pratt Simon, *What is the difference between counter-insurgency and counter-terrorism?*, 21 December 2010, <http://www.e-ir.info/2010/12/21/what-is-the-difference-between-counter-insurgency-and-counter-terrorism/>

Lt.col. Scurt Cornel, cpt. Ștefănescu Florin, „Operații specifice războiului de tip asimetric – contrainsurgența în teatrul de operații din Afganistan – operații letale”, în *Revista forțelor terestre*, nr. 4/2009.

<http://geografialia.blogspot.ro/2015/10/conflicte-care-macina-lumea-probleme.html>

<https://www.download-geek.com/download/book/The+Centurions.html?aff.id=9325&aff.subid=6733>

<https://ro.wikipedia.org/wiki/Insurgen%C8%9B%C4%83>

<https://www.nytimes.com/2014/08/23/world/middleeast/un-raises-estimate-of-dead-in-syrian-conflict-to-91000.html>

<http://www.mediafax.eu/externe/regimul-din-iran-avertizeaza-statele-unite-sa-nu-intervina-militar-in-siria-11269780>

<http://www.mediafax.ro/externe/coreea-de-nord-a-incercat-sa-expedieze-masti-de-gaze-si-arme-catre-siria-11273878>

<http://www.mediafax.ro/externe/principalele-grupari-armate-palestiniene-din-fasia-gaza-cati-combatanti-si-ce-arsenal-are-fiecare-foto-12949122>

https://en.wikipedia.org/wiki/Middle_East

<http://internationalrelations.org>

<https://dexonline.ro/definitie/razboi>

[https://www.timpul.md/articol/\(razboi-in-ucraina\)-jurnalitii-straini-confirma-ca-rusia-a-inceput-invazia-62442.html](https://www.timpul.md/articol/(razboi-in-ucraina)-jurnalitii-straini-confirma-ca-rusia-a-inceput-invazia-62442.html)